

Regeringskansliet
Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till:
fi.ofa.dof.remissor@regeringskansliet.se.

2024-04-24

Lantmäteriets dnr: LM2024/006030

Mottagarens dnr: FI2024/00259

Yttrande över Slutbetänkande En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Sammanfattning

Lantmäteriet har beretts möjlighet att yttra sig över Slutbetänkandet – En reform för datadelning (SOU 2023:96).

Lantmäteriet tillstyrker förslaget i de delar som avser:

- Ett politiskt mål att offentlig förvaltnings mest angelägna datadelning ska vara ska vara fullt interoperabel år 2030 och
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ska ges i uppdrag att utreda om adekvata, gemensamma och koordinerade skydds nivåer eller andra lämpliga säkerhetsåtgärder kan användas vid datadelning inom och med den offentliga förvaltningen.

Lantmäteriet avstyrker förslaget i de delar som avser:

- En lag respektive en förordning om den offentliga förvaltningens interoperabilitet.

Lantmäteriet ställer sig generellt positivt till initiativ som kan öka delning och användning av data inom och från offentlig förvaltning samt till förslag som syftar till att förbättra interoperabiliteten vid datadelning.

Enligt Lantmäteriets bedömning är det omöjligt att i dagsläget förutse hur de nationella interoperabilitetslösningarna kan komma att påverka myndigheten både verksamhetsmässigt och ekonomiskt.

Myndigheten delar utredningens uppfattning om att det krävs mer och tydligare styrning av interoperabilitet. Detta behövs på såväl en förvaltningsgemensam nivå som en sektorsspecifik nivå.

Lantmäteriet delar utredningens bedömning att interoperabilitet vid datadelning inom sektorer eller områden bör styras genom lagstiftning och av statliga myndigheter inom dessa sektorer eller områden.

Lantmäteriet bedömer att dessa frågor behöver utredas ytterligare. I den vidare beredningen behöver särskilt behovet av ökade resurser och hur dessa ska finansieras utredas närmare. Lantmäteriet bedömer att nuvarande förslag kommer att medföra ökade kostnader för myndigheten.

Lantmäteriets ståndpunkter och skälen för dem redovisas mer i detalj nedan. Rubriker och numrering motsvarar i huvudsak betänkandets disposition.

Ett politiskt mål

Avsnitt 9.3.

Lantmäteriet har inga invändningar mot utredningens förslag om att det ska vara ett politiskt mål att offentlig förvaltnings mest angelägna datadelning ska vara fullt interoperabel senast år 2030.

En ny lag för att styra den offentliga förvaltningens interoperabilitet

Avsnitt 9.1 och 9.4.

Lantmäteriet ställer sig generellt positivt till initiativ som kan öka delning och användning av data inom och från offentlig förvaltning samt till förslag som syftar till att förbättra interoperabiliteten vid datadelning.

Lantmäteriet delar utredningens uppfattning att det krävs mer och tydligare styrning av interoperabilitet. Däremot har myndigheten svårt att bedöma om utredningens förslag är den bästa lösningen på de problem som är beskrivna.

Lantmäteriet har inget att invända mot att det införs en lag respektive en förordning om den offentliga förvaltningens interoperabilitet, men myndigheten ser vissa problem med utformningen av och innehållet i författningsförslagen.

Denna inställning utvecklas nedan.

Offentlig förvaltning

1 § förslag till lag (202X:000) om den offentliga förvaltningens interoperabilitet samt avsnitt 2.4.3 och 9.4.1.

Om lag om den offentliga förvaltningens interoperabilitet ska gälla, delar Lantmäteriet utredningens bedömning att den ska tillämpas av den offentliga förvaltningen.

Lantmäteriet föreslår att även statliga bolag omfattas av den föreslagna lagen. Då det idag sker ett kontinuerligt utbyte av data mellan myndigheter och statliga bolag, till exempel mellan Lantmäteriet och PostNord, är det naturligt att även bolagen omfattas av lagen.

Definitioner

3 § förslag till lag (202X:000) om den offentliga förvaltningens interoperabilitet samt avsnitt 2.4.2, 9.5.2 och 12.1.

Om lag om den offentliga förvaltningens interoperabilitet ska gälla, ställer sig Lantmäteriet positivt till att lagen innehåller vissa definitioner.

Myndigheten anser dock att formuleringen av definitionen av *datadelning* bör ses över för att undvika framtida tillämpningssvårigheter.

Definitionen bör i lagtexten vara sådan att det klart framgår att det som avses är datadelning som sker på ett omfattande, systematiskt eller återkommande sätt och att datadelning som sker i enstaka fall inte omfattas.

Enligt Lantmäteriets mening bör intern datadelning inom en myndighet inte omfattas av den föreslagna lagen. Även detta bör tydliggöras i definitionen.

Utredningen tar inte upp frågan om historiska data ska göras interoperabla eller om det kan finnas undantag avseende sådana. Det bör framgå om historiska data omfattas. Lantmäteriet vill här framföra att det skulle kunna medföra ökade kostnader för myndigheten att göra historiska data interoperabla.

Nationella interoperabilitetslösningar

4 § förslag till lag (202X:000) om den offentliga förvaltningens interoperabilitet och avsnitt 9.6.1

Lantmäteriet konstaterar att definitionen av *interoperabilitetslösning* är väldigt bred. Detta innebär att många olika typer av lösningar och åtgärder kan komma att tas fram. Utredningen fastställer inte vilken typ av lösningar som ska implementeras, även om vissa exempel ges. Enligt Lantmäteriets bedömning är det därför omöjligt att i dagsläget förutse hur de nationella interoperabilitetslösningarna kan komma att påverka myndigheten både verksamhetsmässigt och ekonomiskt.

Enligt Lantmäteriets uppfattning bör en föreskriftsrätt för en myndighet avgränsas på ett tydligt sätt. Den vida definitionen av interoperabilitetslösning gör att föreskriftsrätten för Myndigheten för digital förvaltning (Digg) inte framstår som väl avvägd.

Lantmäteriets bedömning är att föreskrifter om interoperabilitetslösningar, beroende på hur detaljerade deras innehåll är, kan skapa vissa inlåsningseffekter. Den tekniska utvecklingen går fort och det finns risk att hanteringen av att ta fram föreskrifter inte håller jämna steg.

Om lag om den offentliga förvaltningens interoperabilitet ska gälla, ser Lantmäteriet positivt på att skyldigheten att använda nationella interoperabilitetslösningar inte omfattar datadelning avseende data där det är olämpligt med hänsyn till informationssäkerhet eller Sveriges säkerhet.

Enligt Lantmäteriets uppfattning finns det dock en viss otydlighet i vad som omfattas av undantaget i 4 § andra stycket lag om den offentliga förvaltningens interoperabilitet. Som exempel kan både data som är känsliga i sig och en massa av data som innehåller känslig data behöva undantas. Vidare är det oklart om en myndighet kan tillämpa undantaget även i ett sådant fall det har tagits fram adekvata, gemensamma och koordinerade skyddsnivåer för viss datadelning.

Lantmäteriet delar utredningens uppfattning att det bör vara upp till varje myndighet eller annan aktör som omfattas av lagen att bedöma huruvida en nationell interoperabilitetslösning är olämplig att använda i det enskilda fallet. Vilka specifika förutsättningar som gäller för vissa data borde den myndighet som innehar dessa ha bäst kännedom om.

Samarbete

3-4 § förslag till förordning (202X:000) om den offentliga förvaltningens interoperabilitet samt avsnitt 9.7.1 och 9.7.3.

Utredningen föreslår att Digg dels ska ta fram nationella interoperabilitetslösningar i samarbete med offentlig förvaltning och andra aktörer, dels får meddela föreskrifter efter att berörda aktörer getts tillfälle att yttra sig. Lantmäteriet vill i denna del understryka vikten av att andra statliga myndigheter och andra aktörer tillåts att aktivt delta i framtagandet av interoperabilitetslösningar. Likaså vill myndigheten framhålla att det interoperabilitetsarbete som redan har gjorts på många håll bör tas i beaktande av Digg.

Utredningen nämner att Digg bör kommunicera tydligt till den offentliga förvaltningen vilka nationella interoperabilitetslösningar som är planerade att tas fram, men att detta inte är något som behöver regleras särskilt. Lantmäteriet vill poängtera vikten av att den offentliga förvaltningen i god tid får reda på planerade interoperabilitetslösningar, så att goda förutsättningar ges för att planera införandet av dem. Lantmäteriet tror därför att den kommunikation som Digg ska genomföra kan behöva regleras särskilt i förordningen om den offentliga förvaltningens interoperabilitet.

Koordinerade skyddsnivåer

Avsnitt 9.10.

Lantmäteriet ställer sig bakom förslaget att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ska ges i uppdrag att utreda om adekvata, gemensamma och koordinerade skyddsnivåer eller andra lämpliga säkerhetsåtgärder kan användas vid datadelning inom och med den offentliga förvaltningen.

Lantmäteriet vill i denna del framföra att det idag saknas en förvaltningsövergripande lösning som gör att säkerhetskänslig information kan delas digitalt och tjänstebaserat. En eller flera aktörer bör få i uppdrag

att säkerställa en sådan lösning, förslagsvis MSB. Dagens lösning SGSI (Swedish Government Secure Intranet) behöver utvecklas.

Sektorsspecifik styrning

Avsnitt 9.9 och 9.11.1.

Lantmäteriet delar utredningens bedömning att interoperabilitet vid datadelning inom sektorer eller områden bör styras genom lagstiftning för respektive sektor eller område.

Lantmäteriet delar utredningens uppfattning att interoperabilitet inom sektorer bör styras av statliga myndigheter som redan har någon form av ansvar inom respektive sektor.

Som nämns i utredningen sker redan idag en etablering av sektorer där statliga myndigheter tar fram sektorsspecifik interoperabilitetsstyrning. Interoperabilitetsarbetet har kommit relativt långt inom vissa sektorer, som exempelvis samhällsbyggnadsprocessen avseende geodata. Enligt Lantmäteriet är det av stor vikt att nämnda arbete varken förbises eller bromsas av interoperabilitetslösningar på förvaltningsgemensam nivå.

Lantmäteriets preliminära bedömning är att det kan komma att uppstå gränsdragningsproblem mellan sektorsspecifika och förvaltningsgemensamma interoperabilitetslösningar. Det är för närvarande oklart vilka interoperabilitetslösningar som kommer att ha företräde framför andra. Lantmäteriet anser därför, likt utredningen, att det finns behov av fortsatt utredning i denna del.

Lantmäteriet vill i denna del lyfta slutrapporten för regeringsuppdraget att ta fram ett förslag till färdplan för att fortsätta digitalisera samhällsbyggnadsprocessen, där Lantmäteriet bland annat ska lämna nödvändiga författningsförslag.

Vidare vill Lantmäteriet lyfta fram att Utredningen om ett säkrare och mer tillgängligt fastighetsregister (SOU 2024:7) som tar sikte på en sektorsspecifik styrning av interoperabilitet och föreslår föreskriftsrätt till Lantmäteriet för interoperabilitetslösningar.¹

Konsekvenser i form av kostnader

Avsnitt 11.4

Lantmäteriets uppfattning är att utredningens förslag sannolikt kommer att medföra ökade kostnader för myndigheten.

Utredningen anför att den s.k. lånemodellen ska tillämpas, dvs. att ökade kostnader för verksamhetsinvesteringar ska finansieras med lån. Enligt Lantmäteriets uppfattning är det väsentligt att den instans som ansvarar för

¹ Se SOU 2024:7, Förslag till lag om fastighetsregister och elektroniskt tillhandahållande av fastighetsinformation 2 kap. 3 § 4 p samt Förslag till förordning om fastighetsregister och elektroniskt tillhandahållande av fastighetsinformation, 2 kap. 46 §, 3 kap. 29 §, 4 kap. 5 §, 5 kap. 13 §, 6 kap. 8 §, 7 kap. 6 §, 8 kap. 12 § och 11 kap. 6 §.

2024-04-30

LM2024/006030-0002

styrningen av interoperabilitet kan säkra den finansiering som krävs för att myndigheterna ska ha möjlighet att införa nya lösningar och system. Digg kommer inte att kunna säkerställa finansiering för Lantmäteriets eventuella ökade kostnader.

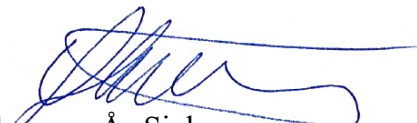
Att införa gemensamma lösningar kan skapa vissa effektiviseringsvinster inom respektive myndighet men det tar ofta lång tid innan de realiserar. Enligt Lantmäteriets erfarenhet uppstår effektivitetsvinsterna oftare hos externa användare av tjänsterna än inom myndigheten som investerat i att införa interoperabilitetslösningarna. Som exempel kan anges att Lantmäteriet har tillgängliggjort en del öppna data som lett till effektivitetsvinster hos användarna och där motsvarande effekt inte har uppmätts hos myndigheten.

Beslutande

Lantmäteriets beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Susanne Ås Sivborg.

I den slutliga handläggningen har verksamhetsutvecklare David Boman (föredragande), jurist Eleni Norberg och ställföreträdande Generaldirektör Anders Lundquist deltagit.

För Lantmäteriet

Susanne Ås Sivborg

OM PERSONUPPGIFTER

Läs hur Lantmäteriet hanterar dina personuppgifter på vår webbplats www.lantmateriet.se/personuppgifter, eller genom att kontakta kundcenter på 0771-63 63 63 eller kundcenter@lm.se.